

Dr hab. Halina Guła- Kubiszewska

Prof. UZ w Zielonej Górze

BIURO DZIEKANA
Wydziału Wychowania Fizycznego
Wpłynęło dnia 05.07.2018
L.Dz. 218 podpis

**Recenzja rozprawy doktorskiej przygotowanej przez mgr Leszka Tomaczkowskiego
pt.: „Czas rozwojowy dla ucznia a rozwiązania organizacyjne zastosowane w trakcie lekcji WF
w klasach IV- VI”**

Promotor: dr hab. Tomasz Frołowicz, prof. AWFIS w Gdańsku.

Praca mgra Leszka Tomaczkowskiego pt. „Czas rozwojowy dla ucznia a rozwiązania organizacyjne zastosowane w trakcie lekcji WF w klasach IV- VI ” obejmuje 131 stron zwarteo, jednostronnie drukowanego materiału. Treść pracy odpowiada tematowi określoneo w tytule. Na zawartość pracy składają się kolejno: wykaz skrótów stosowanych w pracy, wstęp, praca złożona z siedmiu rozdziałów, bibliografia, załączniki, streszczenie w języku polskim i angielskim, spis tabel, spis wykresów, spis rycin, spis zdjęć, spis załączników. Układ pracy, struktura, podział, kolejność rozdziałów opracowane są zgodne z wymogami dla tego typu dysertacji, jednak mam kilka uwag dyskusyjnych.

Uwagi: 1/W mojej opinii jednak Rozdział 6 powinien być zatytułowany „Podsumowanie wyników badań i weryfikacja hipotez’ a rozdział 7 „Dyskusja wyników i wnioski”. Taka struktura pracy bardziej porządkowałaby opis wyników badań oraz ułatwiłaby czytelnikowi śledzenie sposobu interpretacji przez Doktoranta wyników rozwiązania problemu badawczego określonego w dysertacji.

2/ Podrozdział: *Wykaz skrótów stosowanych w pracy* należy rozszerzyć o np . *Słownik terminów*, gdyż Doktorant w dość dowolny sposób (czasami zamiennie) używa takich terminów, jak: aktywność fizyczna, aktywność poznawcza, sprawność fizyczna, wysiłek fizyczny, intensywność wysiłku fizycznego, intensywność ćwiczeń fizycznych, objętość wysiłku fizycznego, intensywność lekcji wychowania fizycznego, obciążenia wysiłkowe, wydolność fizyczna, efektywne wykorzystanie czasu lekcji na ruch, efektywność procesu edukacyjnego (efekty edukacyjne), efektywność pracy nauczyciela, efektywność lekcji WF, skuteczność WF, czas rozwojowy, czas rozwojowy dla ucznia, długość czasu rozwojowego, czas martwy, formy organizacji lekcji WF, czynności organizacyjne związane z realizacją celów lekcji.

W badaniach wzięło udział 672 uczniów podczas przeprowadzonych przez Doktoranta 45 lekcji wychowania fizycznego w klasach IV-VI: 15 lekcji w grupie chłopców (201 uczniów), 23 w grupie dziewcząt (9357 uczennic) i 7 lekcji w grupach koedukacyjnych (114 osób).

Recenzję przedstawionej pracy doktorskiej rozpocznę od zacytowania fragmentu wymogów prawnych. (Dz.U Nr 65 poz. 595 USTAWA. z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Rozdział 1. Art. 13.1).

„Rozprawa doktorska....powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego w danej dyscyplinie naukowej..... „

Za oryginalny wkład Doktoranta w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej uznałam nowatorskie podejście systemowe do oceny efektywności „Wychowania fizycznego” jako przedmiotu edukacyjnego w polskim w systemie oświatowym. Ocena systemowa zakłada kompleksowy pomiar efektów kształcenia procesu wychowania fizycznego **czasem rozwojowym ucznia w lekcji wychowania fizycznego** (w sferze aktywności fizycznej, poznawczej, organizacyjnej) oraz efektów wychowawczych (w sferze aktywności emocjonalnej).

Doktorant zastosował oryginalny sposób pomiaru długości czasu rozwojowego dla ucznia w zależności od zastosowanych rozwiązań organizacyjnych w czasie lekcji- pomiar aktywności fizycznej, poznawczej i organizacyjnej w postaci „**Arkusza obserwacji zajęć WF- analiza aktywności uczniów i form organizacji**”.

Do pomiaru oddziaływań wychowawczych nauczyciela w zakresie kształtowania pozytywnych postaw wobec wartości ciała Doktorant wykorzystał. „**Przyrząd do badania poziomu satysfakcji (zadowolenia) z odbytej lekcji WF**”. Przyrząd ten zastępuje kwestionariuszowe sposoby pomiaru opinii uczniów na temat zadowolenia z lekcji WF i umożliwia w prosty, czytelny i intuicyjny sposób wyrażenie satysfakcji (zadowolenia) uczniów po lekcji WF w trzystopniowej skali: zadowolony, niezdecydowany, niezadowolony. W badaniach nad skutecznością procesu edukacyjnego często podkreśla się siłę pozytywnych emocji oraz motywacji (obok nauczania polisensorycznego i sprawnego przekazywania informacji). Przyrząd ten może być stosowany jako narzędzie badawcze, może być doskonałą propozycją rozwiązania problemu wielu nauczycieli- jak ocenić realizację celów kierunkowych oraz (jak stwierdza Doktorant) propozycją pomiaru jakości pracy szkoły, wspomagającego procesy wewnątrzszkolnej ewaluacji.

Przyrząd do badania poziomu zadowolenia z odbytej lekcji WF (zarejestrowany jest jako wzór przemysłowy o nrRCD005278777) powstał w wyniku prac badawczo- rozwojowych w AWFis w Gdańsku (Doktorant nie określił, czy był współautorem tych działań).

Ocena merytoryczna pracy

Doktorant podjął bardzo ciekawy i aktualny (często kontrowersyjny w dyskusjach nauczycielskich) problem efektywności *Wychowania Fizycznego* (jako przedmiotu edukacyjnego) w polskim systemie edukacji oraz znaczenia aktywności fizycznej w realizacji zapisanej w Podstawie Programowej trzech funkcji wychowania fizycznego: rozwojowej, edukacyjnej i zdrowotnej. Doktorant słusznie pisze we

Wstępie, że nauczyciel WF ma wobec uczniów trzy obowiązki: 1/ organizować proces uczenia się tak, aby uczniowie „*mieli szansę zdobyć potrzebne im umiejętności i wiadomości*”; 2/ stymulować rozwój „*somatyczny a zwłaszcza motoryczny ale...musi wziąć pod uwagę potrzeby rozwojowe i życiowe uczniów*”; 3/ „*rozвивać gotowość do działania, wspierać rozwój pozytywnych nastawień wobec zdrowia i jego determinantów, z całościową aktywnością na czele, musi troszczyć się ....by WF było źródłem satysfakcji, poczucia sensowności oferowanego działania, przekonania, iż aktywność fizyczna jest warta wysiłku z wielu powodów: bycia zdrowym i sprawnym, członkiem grupy i zwycięzcą..*” i jak dalej Doktorant zaznacza „*poprzez aktywność fizyczną kształtujemy u dzieci i młodzieży prozdrowotny styl życia...*” (str. 7-8).

W rozdziale pierwszym Doktorant definiuje cel współczesnego wychowania fizycznego w krajach europejskich oraz w Polsce. Słusznie przytacza założenia pedagogicznego (humanistycznego) paradygmatu wychowania fizycznego (wg H Grabowskiego- doraźne kształtowanie ciała i kształtowanie osobowości troskliwej wobec ciała) oraz społeczno- regulacyjną koncepcję kultury fizycznej A. Pawluczkiego (wychowanie do witalnej, utylitarnej, agonistycznej i estetycznej wartości ciała). Nauczyciel wychowania fizycznego jako znawca różnych znaczeń wartości ciała (akcjonauuczyciel) jest organizatorem sytuacji edukacyjnych na lekcji WF, w których wszechstronna aktywność uczniów (poznawcza, fizyczna i emocjonalna) jest źródłem wartościowego doświadczenia kulturowego. Doktorant bardzo trafnie zauważa, że „*chcąc mieć jasny obraz skuteczności procesu kształcenia i wychowania, nauczyciel powinien poszukać odpowiedzi na pytanie: czy proces kształcenia przynosi efekty dydaktyczne (intelektualne, zdrowotne, poznawcze) i wychowawcze (emocjonalne) oraz organizacyjne*” (str. 19). Przytoczone przeze mnie wszystkie cytaty będą miały istotne znaczenie w omawianiu kolejnych rozdziałów pracy, szczególnie dotyczących podsumowania wyników i wniosków.

Rozdział drugi Doktorant wykorzystał na pokazaniu związku celu edukacji z rozwojem człowieka poprzez jego aktywność psychofizjologiczną. W tym rozdziale Doktorant wyjaśnia, że przedmiotem podjętych badań jest „*czas rozwojowy dla ucznia uczestniczącego w lekcji wychowania fizycznego....Na czas rozwojowy składa się aktywność fizyczna, wymiana informacji oraz czynności organizacyjne związane z realizacją celów lekcji*”. Inaczej mówiąc aktywność fizyczna, poznawcza i organizacyjna.

Rozdział trzeci. Pozytywnie oceniam sposób, w jaki Autor przedstawił systemy i miejsce wychowania fizycznego w krajach europejskich oraz wyniki badań nad efektywnością procesu wychowania fizycznego mierzonego rozwojem ucznia we wszystkich zakresach edukacji w procesie WF: sprawność i aktywność fizyczna, wiedza, umiejętności oraz postawy i zainteresowania (Rozdziały 3.1, 3.2 z podrozdziałami).

Rozdział czwarty zawiera opis metodologii badań własnych Doktoranta. Struktura pracy naukowej wymaga określenia: problemu badawczego, przedmiotu i celu badań, hipotez (wynikających z pytań badawczych), zmiennych i ich wskaźników, wniosków (J. Apanowicz 2005, J. Creswell 2009, S. Nowak 2012). Doktorant podjęte działania badawcze określa najpierw przez przedmiot badania i w tym obszarze wyznacza problem badawczy. Dlaczego?- proszę o uzasadnienie.

Problem badawczy (pytanie ogólne, zasadnicze) musi zapewnić możliwość określenia przedmiotu badań (to, co stanowi o problemie, co badamy) i szczegółowych pytań problemowych.

Zacznę od **problemu badawczego**. Sformułowanie problemu badawczego to określenie i objaśnienie pewnego stanu niewiedzy na gruncie dotychczasowej wiedzy. Stan niewiedzy ma charakter obiektywny i składa się na niego opis sytuacji w istniejącej rzeczywistości i wyniki uzyskane z dotychczasowego rozwiązania problemu. Warunki te zostały spełnione przez Doktoranta w rozdziałach 1-3, w których pokazał on związek realizowanej koncepcji wychowania fizycznego w polskiej szkole z jakością doświadczeń ucznia w procesie nabywania kompetencji kulturowych do uczestnictwa w kulturze fizycznej. Doktorant uzasadnił, że czas rozwojowy dla ucznia może być miarą efektywności przedmiotu edukacyjnego „Wychowanie fizyczne”, miarą realizacji przez nauczyciela wychowania fizycznego celów dydaktycznych i wychowawczych. Jeżeli określony przez Doktoranta przedmiot badań to **czasu rozwojowy dla ucznia w lekcji WF** (badanie działalności edukacyjnej), to problem badawczy powinien odnosić się do perspektywnych celów współczesnego WF, jako procesu przygotowujących młodych ludzi do „...świadomego, satysfakcjonującego i całościowego uczestnictwa w kulturze ruchu...” (str.9) i do funkcji, które pełni ono w edukacji szkolnej: rozwojowej, zdrowotnej i edukacyjnej. Tak więc słabo opisana wiedza, która wyznacza problem o charakterze obiektywnym (wynikająca z rozdziałów 1-3) powinna może odnosić się do warunków determinujących efektywność wychowania fizycznego i sposobów jego pomiaru. Takie problemy zgłaszają sami nauczyciele, często pojawiają się w literaturze przedmiotowej: 1/ Jak oceniać efektywność wychowania fizycznego (w realizacji celów kierunkowych i instrumentalnych) jako przedmiotu edukacyjnego? 2/ Jakie funkcje pełni wychowanie fizyczne w procesie edukacji szkolnej- zdrowotno sportowe czy społeczno- kulturowe? 3/ Czy kompetencje nabywane w toku nauki szkolnej rzeczywiście kształtują prozdrowotne postawy uczniów? 4/ Czy w procesie szkolnego wychowania fizycznego możliwa jest równomierna realizacja wszystkich funkcji WF: rozwojowej, edukacyjnej i zdrowotnej? 5/ Która z funkcji wychowania fizycznego: rozwojowa, edukacyjna, zdrowotna powinna być podstawą ewaluacji jakości pracy nauczyciela wychowania fizycznego? 6/ Czy tygodniowa organizacja wychowania fizycznego w jednostkach czterdziestopięciominutowych może być skutecznym instrumentem kształtowania postaw prozdrowotnych uczniów i wpływania na potencjał zdrowotny organizmu?

Według innych metodologów (np. T. Pilch, T. Bauman 2001) problem badawczy powinien stanowić ukierunkowanie zainteresowań badacza do wcześniej sformułowanego przedmiotu badań.

W recenzowanej pracy doktorskiej „**przedmiotem badań jest czas rozwojowy dla ucznia uczestniczącego w lekcji wychowania fizycznego, w skład którego wchodzi zdarzenia będące konsekwencją podejmowanych przez nauczyciela różnych czynności**” (str.51).

Problem badawczy został zawarty w pytaniu:

„Jaka część lekcji wychowania fizycznego może być określona jako czas rozwojowy dla ucznia, w tym czas rozwojowy z dominacją aktywności fizycznej oraz jaka jest objętość i intensywność aktywności fizycznej w czasie lekcji WF dla uczniów klas IV- VI, w zależności od zastosowanych rozwiązań organizacyjnych w czasie lekcji różnego rodzaju, prowadzonych w odmiennych warunkach: w sali sportowej, na pływalni oraz w terenie? (str.52).

Wg Croswella (2013) należy wyraźnie określić problem badawczy. Pytanie: w której część tego złożonego pytania odnajdujemy istotę sformułowania problemu badawczego?

Celem poznawczym badań było określenie **czynników różnicujących długość czasu rozwojowego dla uczniów** w trakcie lekcji WF, w szczególności **wyjaśnienie związku objętości i intensywności aktywności fizycznej z formami aktywności uczniów** stosowanymi w lekcjach WF różnego rodzaju.

Natomiast cel praktyczny miał wskazać skuteczność urządzenia wspomagającego procesy wewnątrzszkolnej ewaluacji, którego zamierzeniem było badanie opinii uczniów bezpośrednio po zakończeniu różnych szkolnych zajęć.

W dalszej kolejności Doktorant sprecyzował cel pracy w postaci siedmiu pytań badawczych a przypuszczenia co do relacji między zmiennymi sformułował w postaci trzech alternatywnych hipotez kierunkowych. Określił zmienne zależne oraz niezależne i ich wskaźniki.

Pytanie: dlaczego Doktorant w odniesieniu do pytania badawczego nr 7 (określenie związku satysfakcji uczniów z odbytej lekcji z kontrolowanymi zmiennymi) nie sformułował hipotezy kierunkowej?

Badania innych autorów wykazują, że główny cel wychowania fizycznego w opinii nauczycieli to wychowanie i kształcenie do uczestnictwa w kulturze fizycznej i motywowanie do aktywnego stylu życia (C. Kuśnierz i współ. 2011), nadrzędność procesu kształtowania osobowości nad kształtowaniem ciała, odejście od prosportowego charakteru przedmiotu (P. Nowak 2013), rozwijanie kompetencji w zakresie stawania się świadomym, aktywnym i samodzielnym kreatorem własnego zdrowia i życia (Nowocień i Liedke 2016), kształtowanie afirmacyjnej postawy wobec zdrowia i kondycji fizycznej młodego pokolenia (T. Maszczak 2017) czy przystosowanie promocyjnych programów aktywności fizycznej do możliwości ćwiczącego (Z. Jethon 2013).

Pytania do Doktoranta: Jakie przesłanki teoretyczne uzasadniają twierdzenie, że forma frontalna organizacji aktywności uczniów w lekcji generuje więcej czasu rozwojowego dla uczniów (brakuje w pracy wyjaśnienia, jak Doktorant definiuje analizowane formy organizacyjne)?

Jakie przesłanki teoretyczne są podstawą założenia, że objętość i intensywność aktywności fizycznej zależy od organizacji lekcji w formie frontальной? Czy wg Doktoranta praca uczniów w formie frontальной umożliwi nauczycielowi zapewnienie właściwych warunków dla aktywności fizycznej uczniów, jak: właściwa rozgrzewka, właściwie dobrany komponent wysiłkowy, uwzględnienie w obciążeniu zdolności wysiłkowej oraz tolerancji ucznia na obciążenie fizyczne? Czy w warunkach szkolnych (grupy uczniów zróżnicowane sprawnościowo i wydolnościowo) można założyć, iż forma organizacji lekcji (szczególnie frontальной) może być stosowana do osiągnięcia przez uczniów codziennej rekomendowanej aktywności fizycznej na poziomie umiarkowanym (WF jest 4 razy w tygodniu, w szkołach ponadpodstawowych- trzy)?

Opis rozdziału 4.3.1 jest mało precyzyjny- Doktorant powinien jednoznacznie określić metody, techniki i narzędzia badawcze. W rozdziale 4.3.3. Metody doboru osób do badań- Doktorant nie wyjaśnił sposobu selekcji 4 uczniów do monitorowania HR. Czy byli różnicowani pod względem sprawności fizycznej lub wydolności organizmu? Ma to istotne znaczenie w sytuacji sumowania częstości skurczów serca i wyznaczania średniej dla grupy.

Rozdział piąty (28 stron) poświęcony prezentacji wyników podzielony jest na pięć podrozdziałów (od 5.1 do 5.5), w których doktorant kolejno prezentuje wyniki w zakresie: czasu lekcji prowadzonego w poszczególnych formach organizacyjnych w podziale na miejsce ćwiczeń, czas przeznaczony na czynności uczniów w czasie lekcji (poznawcze, organizacyjne), intensywności wysiłku fizycznego uczniów w podziale na miejsce ćwiczeń i formy organizacji lekcji (17 stron).

Poziom satysfakcji z lekcji (rozdział 5.4) został przeanalizowany na pięciu stronach, a związek czasu rozwojowego z poziomem satysfakcji na jednej stronie.

Ocena czasu rozwojowego (rozdział 5.5) została przedstawiona w podziale na miejsce lekcji, dyscypliny sportowe, formy organizacyjne a także określono związek czasu rozwojowego z poszczególnymi rodzajami aktywności (bez aktywności emocjonalnej) i poziomem intensywności wysiłku uczniów. Wyniki badań własnych przedstawione są szczegółowo i kompetentnie według logicznej konstrukcji badań oraz z próbą pogłębionej interpretacji korelacyjnej pomiędzy badanymi czynnikami.

Rozdział 6-Podsumowanie wyników badań i dyskusja. Rozdział 7- Weryfikacja hipotez i wnioski.

Jak już wspomniałam, praktyczne i uzasadnione merytorycznie byłoby połączenie podsumowania z weryfikacją hipotez (nawet w wymiarze usprawnienia czynności porównywania wyników).

W podsumowaniu Doktorant zinterpretował wyniki badań w formie odpowiedzi na każde pytanie badawcze, nadał im szersze znaczenie odwołując się do badań w literaturze przedmiotowej nad intensywnością lekcji wychowania fizycznego, rzeczywistym poziomem zaspokajania potrzeb rozwojowych i fizjologicznych uczniów w procesie wychowania fizycznego w zależności od typu i rodzaju lekcji, zainteresowań uczniów formami aktywności ruchowej oraz poziomem aktywności

pozalekcyjnej czy poziomem zadowolenia z uczestnictwa w lekcji. Na podstawie wyników testu statystycznego Doktorant potwierdził swoje przypuszczenia badawcze w dwóch pierwszych hipotezach.

Rozdział ten kończy się sformulowaniem **3 wniosków końcowych**.

Doktorant dokonał syntezy zebranego materiału badawczego w postaci konsekwencji wyników dla praktyki i dalszych badań tego zagadnienia (na str. 106 podkreślił .charakter wdrożeniowy wniosków).

Uwagi.

1. Na podstawie potwierdzonej hipotezy 1 i 2 (forma frontalna korzystnie stymuluje czas rozwojowy dla ucznia w lekcji WF, częste jej stosowanie zwiększa objętość i intensywność aktywności fizycznej ucznia) Doktorant wysuwa wniosek, że należy nauczycielom WF rekomendować formę frontalną (dodatkowe uzasadnienie-forma ta nie generuje „kosztów” organizacyjnych).

2. Badania wykazały, że uczniowie byli najmniej zadowoleni z zajęć, które wymagały dużej intensywności i były prowadzone w formie frontalnej. –Doktorant stwierdza, że „sprzeczność opinii uczniów i nauczycieli na temat efektów lekcji WF jest wpisana w rolę nauczyciela” (str.107), a „zdolność radzenia sobie z zadaniami w sytuacji sprzeczności interesów świadczyłaby o mistrzostwie zawodowym nauczyciela”- teza ta **wymaga rozwinięcia i szczegółowego uzasadnienia**. Nawet w przypadku realizacji funkcji rozwojowej WF nauczyciel powinien stosować indywidualizację bodźców wywołujących adaptację organizmu do wysiłku fizycznego (indywidualnie dobrana intensywność, czas trwania i częstotliwość ćwiczeń dla każdego ucznia). Bardziej wskazana jest praca z uczniem w formie obwodowej, zespołowej, strumieniowej, ale czy frontalnej? Być może zdefiniowanie przed Doktoranta, na **czym polega organizacja lekcji w formie frontalnej** (czego nie ma w pracy) ułatwi rozstrzygnięcie tych sprzecznych wniosków.

Pytanie: czy istnieje alternatywne wyjaśnienie wobec przedstawionego w pracy?

We współczesnym systemie edukacyjnym podstawą nauczania stają się metody i formy aktywne, które powoli zaczynają wypierać metody podające (U. Ordon 2015, P. Nowak i C. Kuśnierz 2014, K. Majewska 2016).

3. Potwierdzoną przydatność i funkcjonalność urządzenia do oceny satysfakcji uczniów z zajęć Doktorant proponuje wykorzystać do ewaluacji pracy szkoły (na innych przedmiotach, zajęciach pozalekcyjnych oraz w innych przejawach życia społecznego w szkole).

Jak sam Doktorant napisał na str.49, chcąc uzyskać pełną informację o skuteczności procesu kształcenia (w kwestii najbardziej istotnej- zmianach w zachowaniach i postawach uczniów) należy za pomocą odpowiednich metod i narzędzi pozyskać opinię najbardziej zainteresowanych, czyli uczniów. Badania S. Kamińskiej i A. Kantanisty (2013), do których odsyła Doktorant, również wskazują, że im wyższy jest poziom zadowolenia uczniów z aktywności fizycznej, tym częściej tę aktywność podejmowano.

Pytanie: w jaki sposób „Przyrząd do pomiaru satysfakcji uczniów z lekcji wychowania fizycznego” włączyć do kompleksowej oceny czasu rozwojowego dla ucznia?

Ocena formalna pracy

Wykazane obszerne piśmiennictwo nawiązujące merytorycznie do poruszanego tematu. Autor wykazał 132 pozycje w zakresie literatury przedmiotu, w tym 25 pozycje zagranicznych.

Analizując cały tekst dysertacji doktorskiej chciałabym również wskazać na drobne błędy, których autor nie uniknął. Zarówno tych wynikających z przeoczenia, jak i edytorskich. Nie wszystkie cytowania śródtekstowe znalazły się w końcowej bibliografii, np. Kwiatkowska 1997, Jankowski 2013, Osiński 1996, Białek, Fila, Zielona 2015; w wykazie bibliograficznym znajdujemy pozycje, które nie mają odniesienia w pracy: Szumilewicz i inni 2015, Raczek i Mynarski 1992, Raczek, Mynarski, Ljach 1998, Raczek 2010, Osiński 200, Pańczyk 2011, Mazur 2013.

Wyniki badań zostały przedstawione w postaci 24 tabel i 25 rycin. Można zauważyć drobne błędy w opisie wykresów- oznaczamy je jako ryciny lub rysunki (nie jako wykresy), w związku z czym zmieni się numeracja w tekście pracy i spisie (str.129).

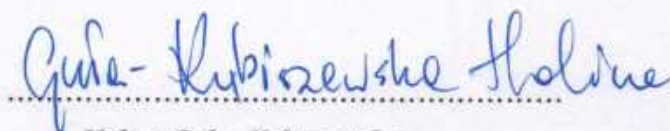
W *Streszczeniu* opis celu badań został przedstawiony w jednym zdaniu złożonym (16 wersów). Z punktu widzenia czytelnika (recenzenta) korzystniej byłoby zastąpić je kilkoma zdaniami prostymi.

Podsumowanie

W odczuciu recenzenta praca stanowi ważne ujęcie problemu, jakim jest ocena efektów edukacyjnych w realizacji celów w procesie szkolnego wychowania fizycznego. Autor udowodnił, że potrafi samodzielnie przeprowadzić pracę badawczą oraz ma opanowaną technikę formułowania myśli w formie dysertacji naukowej.

Praca doktorska mgr Leszka Tomaczkowskiego pt.: „Czas rozwojowy dla ucznia a rozwiązania organizacyjne zastosowane w trakcie lekcji WF w klasach IV- VI” spełnia wymogi stawiane przez stosowną ustawę przy ubieganiu się o stopień naukowy doktora nauk o kulturze fizycznej. W pracy doktorskiej postawiono ważny z teoretycznego i praktycznego punktu widzenia problem naukowy, dobrano adekwatnie materiał i metody badawcze oraz dokonano wielokierunkowej analizy wyników badań. Mimo przedstawionych uwag dyskusyjnych co do konceptualizacji założeń i wyciągniętych wniosków. uważam, że mgr Leszek Tomaczkowski rozumie istotę przeprowadzonych badań naukowych.

Wnoszę o dopuszczenie Pana mgr Leszka Tomaczkowskiego do obrony pracy doktorskiej.

Halina Guła- Kubiszewska

Zielona Góra 3.07.2019